

1286 (§ 149, Casac. v, 7.29). Els nostres diccs. registren *sorpendre* només des de Belv. Modernament han reprès alguns l'ús de *sobrependre*, probablement tret de les *Cròniques* [Lab. 1864, ed. a cura de Bofarull]: «Tot d'un plegat m'ha *sobreprès* una mena d'esbalaiment», JRuyra (*Entre Flames*, p. 68), que li troba el matís de «sobrevénir de sobte alguna afecció, agafar desprevingut» (definició del *DFa.*, probt. suggerida per Ruyra). *Sobrepenedor. Sorprenent* [-*endent*, Labèrnia 1840, on el calc del francès-castellà és segur, si bé recordem que en cast. no entrà *sorprender* fins c. 1700, i el *DAut.* només l'admet com a terme militar]. *Sorpres*a [Belv.]; la pronúncia vulgar *sospresa*, per dissimilació, està molt estesa en català; i és també vulgarisme cast. registrat, p. ex., a l'Equador.

A la *pinguessa* eiv. (PzCabr., escrit *elepí-*) «disponible, a mano»: formació obscura, però sembla relacionada amb el mall. *prenguera* 'ganes de pendre': potser d'un *aprenguer*, -*era*, 'el qui vol pendre, aprendre', modificat segons el model de la *mestressa* = la *mestra*, havent-se dissimilat a la *prenguera* en a la *pinguer(ess)a*?

Prisar: *prisat* «lo desmasiadament pulit, compost y limpio: nimius comptus», Lab. 1840, i ja *prisar* «afectar garbo» [Belv.]: en efecte amb el sentit que defineix Lab. (i sense matís pejoratiu) se sent en cat. central (jo mateix el recordo de Bna. etc.); i Coromines l'aplica a un jove culte i de maneres fines: «l'hauríeu vist, fresca la cara, ben *prisat* de cos, cavalcar alerta, àvid de sensacions, tan aviat a regnes perdudes, com ---» (*La Sèptima Simfonia* XIII, a *Recés*, p. 89); però el *DFa.* només li dóna l'acc. tèxtil (que de fet jo també he sentit) «fer una sèrie de petits plec a una roba, a un paper», en el qual correspon al fr. *plisser* (derivat de *plis* 'replecs'): crec que hi ha confluència (en llenguatge de modistes i teixidors) dels dos mots: fr. *prise* 'presa' en un sentit com el de *presilla* de la roba, i *plissé*.

¹ Fins i tot se'n troba algun testimoni escadusser, de forma romànica, en algun doc. anterior, que citem com a curiositat pre-literària, en futur *pendré*, en un pergami original dels anys 1050-1068, del temps de R. Bg. I (nota extraviada, crec del *Liber Feudorum* II, n.º 532-683). En un altre de 1010-1018, del *Cart.* de la SdUrg.: «nullam compagna no tenré, ne no auré ne no *pendré*, ab B., comite de Bisillú» (*BABL* VI, 381), on la *r* està abreujada, amb sigla sobrescrita, i s'ha de llegir posant-la aquí, tot i que MiretS vacilla. — ² «Dels humors dels ulls, --- en la túnica rhagois, --- està altre humor *quallat* y pres ---; humor --- vitreus --- no és del tot *pres* ni del tot líquido, sinó com un vidre fus». — ³ La *r* pot trobar-se per tant, alguna vegada, en l'occità dels nostres trobadors. Rarament: en Cerverí hi ha pertot *perpendre*, *empendre*, *apendre* etc.: només sé un cas de *rependre* en Ug., 62.16; el vulgarisme *pendre* apareix excepcionalment en el ms. de Sg (68.5) que no hi ha cap raó per esmenar en *prendre* (Riq.) sinó en la forma comuna *pendre*: també escriu un cop *praube* per *paubre*. — ⁴ Igual que en francès mitjà —on els antics *prendons*, *prendez* etc., cediren a

prenons, *prenez* (anàlogics de *tenons*, *tenez/tien-drons*)— també en oc. hi hagué tendència posterior a introduir *n* en lloc de *nd*: ja hi ha *prenon-se* i *prenatz* en el Jauré, 10425, 4507, i *prena* en rima amb *mena*, 5594 (si bé encara *prendon*, 4840, 10430, *prendet*, 7808). Res a veure amb la *n* < *nd* catalana, que és norma fonètica. Això explica la forma infinitiva *prene* del prov. mod., en la qual han desaparegut les condicions dissimilatòries. — ⁵ També hi ha *prénda* a l'Alguer (AORBB VII, 103). Però aquí es tracta de la norma sarda d'anticipació de totes les *r*, contagiada com tantes altres coses a la nostra isolada colònia lingüística. — ⁶ J. Miracle parla aquí de l'actitud de Ruyra en termes inexactes (amb la indelicadesa de fer-ho dins les O. C. del calumniet): «insurrecció a les Normes de l'Institut d'Estudis Catalans»; però les Normes ni tan sols parlen, com ja dic, de *pendre* o *prendre*. — ⁷ La Crònica de Pero Nuño porta encara *prea* en el ms. (que Carriazo, corregeix ignarament en *presa* en la seva afanada ed. p. 116.2). Per al castellà, veg. *DECH* IV, 639b22-25 i la nota 4, on tracto del cast. mod. *presa* manllevat de la nostra llengua. — ⁸ Cites de l'*InvlC*. La primera correspon, en efecte, al § 40 de l'ed. Buchon-Coroleu. No aconseguixo comprovar l'una ni l'altra en les ed. *NCL* i Pagès, i és possible que aquella correspongui a *soptats* del ms. usat per Coll Al. En el passatge de Muntaner *sobrepresos* és la lliçó de l'ed. Bofarull, p. 294, substituït per *soprès* en el ms. usat per Casac. Dualitat manuscrita interessant perquè sembla indicar que el pas *sobreprès* a *so(r)près* ja havia començat a produir-se com a haplogogia espontània en català, i la influència francesa no féu gaire més que cooperar-hi. Per a *sobrependre* en el sentit de 'renyar, blasmar'. V. cita del *Decam.*, supra, a *rependre*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *me'n pren*, *li'n pren*, *apendre'n*, *p. paciència*, *p.'s la llet*, *tupi de presa*, *apendre('s) la llet*, *presó*, *presonera*, *pregonera*, *havia pres aigo*, *pendre camí*, *pendre malament*, *pendre el grau*, *prendre*, *penre*, *pende*, *prement*, *prend(d)iment*, *prendedor*, *prenença*, *prenguera*, *presa*, *presera*, *preda*, *prida*, *apresar*, *presó*, *ocell de presó*, *preó*, *presor*, *torre presonera*, *presonera*, *presó* (flor de ~), *herba presonera*, *presona*, *presonada*, *presonament*, *presonia*, *empresonar*, *presonar*, *apresonar*, *desempresonament*, *desempresonar*, *prènsil*, *presó*, *presor*, *presniva*, *apendre*, *apendre*, *apendre's*, *fosca apresada*, *dependre* 'apendre', *adependre*, *desapendre*, *aprenent*, *aprenenta*, *aprenentatge*, *apresó*, *aprehendre*, *aprehensiu*, *aprensiva*, *facultat aprensiva*, *aprehensió*, *aprensió*, *aprensible*, *desaprensió*, *desaprensiu*, *compendre*, *escompendre*, *compendor*, *comprement*, *comprenimet*, *comprensió*, *comprensible*, *comprensiu*, *comprehensiu*, *comprensiva*, *comprensivol*, *comprensor*, *despendre's*, *despendrer*, *desprendiment*, *despreniment*, *empendre*, *empendre's*, *empendre la màni-ga*, *empresa*, *empreniment*, *empressió*, *emprensió*, *emprenedor*, *empresari*, *entrependre*, *rependre*, *rependre's*